

MECANISMUL DE FINANȚARE A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI GENERAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN BAZA COSTULUI STANDARD PER „ELEV PONDERAT”

Olga CIORBA

Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Inginerie Economică și Business, Departament Economie și Management, Grupa C-171, or. Chișinău, Moldova

olga.ciorba@em.utm.md

Rezumat

În acest articol autorul cercetează mecanismul de finanțare a învățământului general din Republica Moldova pe baza costului standard per elev ponderat. Prin intermediul acestei metodologii autorul a studiat factorii care stau la baza stabilirii volumului fondurilor ce se vor aloca instituțiilor de învățământ primar și secundar general. Specificul acestei metodologii constă în calcularea volumului alocațiilor pentru finanțarea unei instituții concrete, luându-se în calcul numărul de elevi ponderați din instituția precizată.

Cuvinte-cheie: *cost standard per elev ponderat, coeficienți de ponderare, normativ valoric, transferuri categoriale, educație incluzivă.*

Introducere

Actualitatea temei de cercetare este determinată de necesitatea dezvoltării potențialului uman, care este una din prioritățile naționale de bază în Republica Moldova, modernizarea învățământului public general și inclusiv sporirea eficienței acestuia.

„Educația reprezintă o prioritate națională în Republica Moldova, constituind factorul de bază în crearea și transmiterea și crearea noilor valori culturale și general-umane în dezvoltarea capitalului uman, în formarea conștiinței și identității naționale, în promovarea aspirațiilor de integrare europeană și are un rol primordial în crearea premiselor pentru dezvoltarea umană durabilă în *edificarea unei societăți bazate pe cunoaștere*” (T. Manole, 2016, p. 488)

Finanțarea învățământului general

Finanțarea învățământului general din Republica Moldova astăzi se efectuează în baza metodei costului standard per „elev ponderat”. În anul 2014 prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 868 din 08.10.2014 (intrat în vigoare de la 01.01.2015) s-a elaborat Regulamentul privind finanțarea instituțiilor de învățământ primar și secundar general în bază de cost standard per elev, întreținute din bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea. Specificul acestei metodologii este reprezentată de o formulă unică care se aplică în baza plafonului de cheltuieli pentru toate instituțiile publice de învățământ primar și secundar general și de faptul că indică formarea și utilizarea unui fond pentru educația incluzivă conform anexei 3 la Hotărârea Guvernului nr. 868 din 08.10.2014.

Principiile principale de finanțare a învățământului preuniversitar sunt transferurile categoriale și transferurile categoriale complementare. „Transferuri categoriale – mijloace financiare, calculate în bază de cost standard per elev, alocate de la bugetul de stat la bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, cu titlu definitiv și în sumă absolută, în scopul finanțării instituțiilor de învățământ” (Anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului RM Nr.868 din 08.10.2014).

Formula de calcul a transferurilor categoriale:

$$C = A \times N + B \times S \text{ (formula 1)}$$

De la 1 ianuarie 2015, cea de-a doua categorie de transferuri (transferuri categoriale complementare) a fost anulată și nu se mai calculează.

Formulele de calcul în baza cărora se face finanțarea învățământului preuniversitar în baza acestei metodologii corespund unor situații concrete pentru care se calculează luându-se în calcul numărul de elevi ponderați din instituția precizată.

Pentru calcularea numărului de „elevi ponderați” au fost determinați coeficienții de ponderare:

Pentru elevii claselor I-IV – 0,75;

Pentru elevii claselor V-IX – 1,00;

Pentru elevii claselor X-XII – 1,22;

Formulele de bază a finanțării învățământului preuniversitar sunt:

- Volumul alocațiilor pentru o instituție: $V = (A \times N + B) \times K + R + I$ (formula 4)

În Republica Moldova sunt așa numitele școli mici. Pentru aceste instituții de învățământ sunt destinate următoarele formule de calcul:

- Volumul alocațiilor pentru școlile primare cu un număr mai mic sau egal de 41 de elevi ponderați: $V = N \times (N1 \times A + B) / N1 \times K + R + I$ (formula 5)
- Volumul alocațiilor pentru școlile gimnazii cu un număr de elevi mai mic sau egal cu 91 de elevi ponderați: $V = N \times (N2 \times A + B) / N2 \times K + R + I$ (formula 6)

V - volumul alocațiilor pentru o instituție de învățământ;

A - normativul valoric pentru un „elev ponderat”;

N - numărul de „elevi ponderați” dintr-o instituție de învățământ;

B - normativul valoric pentru o instituție de învățământ;

K - coeficientul unității administrativ-teritoriale, egal cu 0,95, care nu poate fi mai mic decât această valoare;

R - alocații repartizate unei instituții concrete din componenta unității administrativ-teritoriale;

I - alocații repartizate unei instituții concrete din fondul pentru educație incluzivă;

N1 - pragul admis al numărului de elevi în instituție, 41 de „elevi ponderați”;

N2 - pragul admis al numărului de elevi în instituție, 91 de „elevi ponderați”;

C – suma transferurilor categoricale pentru toate instituțiile de învățământ din UAT;

S - numărul instituțiilor de învățământ ale unei unități administrativ-teritoriale;

Mai jos prezentăm finanțarea unui instituții concrete de învățământ în baza costului standard per elev ponderat pentru anul bugetar 2020.

Exemplul 1. Volumul alocațiilor pentru anul 2020 la Liceul Teoretic „Olimp” din s. Puhăceni, r. Anenii Noi, a cărui număr total de elevi este de 358 de elevi, se calculează în felul următor:

Conform Anexei nr.1 la circulara MF nr.06/2-07 din 4 noiembrie 2019 normativul valoric per elev (**A**) = 13 247,0 lei, iar normativul valoric per instituție (**B**) = 714 837,0 lei, **K**=0,95.

Clasele I-IV: 184 elevi x 0,75 = 138 „elevi ponderați”

Clasele V-IX: 130 x 1,00 = 130 „elevi ponderați”

Clasele X-XII: 44 de elevi x 1,22 = 53,68 „elevi ponderați”

Numărul total de elevi ponderați (N) ≈ 322 „elevi ponderați”

$V = (A \times N + B) \times K + R + I = (13\,247,0 \times 322 + 714\,837,0) \times 0,95 + 0 + 0 = 4\,731\,352,45$ lei

Concluzie

În rezultatul calculelor constatăm că instituției concrete de învățământ, care are un număr de elevi ponderați egal cu 322, în anul bugetar 2020 i se va acorda alocații de la bugetul de stat pentru finanțarea serviciilor educaționale în valoare de 4 731 352,45 lei.

Concluzii generale

Noua metodologie de finanțare prezintă multiple avantaje:

1. Pentru școlile cu un număr mare de elevi va fi posibilă de a se consolida baza tehnico-metodică a școlii, dar și infrastructura instituției de învățământ.
2. Oferă imputerniciri conducătorului instituției de învățământ să fie executor de buget, cu dreptul de a efectua cheltuieli de la buget în limitele alocațiilor aprobate.

3. Formula va stimula concurența între conducătorii instituțiilor de învățământ, astfel fiecare instituție va fi cointeresată să se remarcheze printr-un nivel înalt al calității studiilor, element important pentru elevi și părinți în alegerea instituției de învățământ.

Referințe:

Acte legislative și normative:

1. Legea Codul educației al Republicii Moldova Nr. 152 din 17.07.2014 (Monitorul Oficial nr. 319-324/634 din 24.10.2014)
Disponibil pe internet. Accesat la data de 28.02.2020 < <https://usmf.md/wp-content/uploads/2013/08/Codul-Educatiei.pdf>>
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 868 din 08.10.2014 „Privind finanțarea în bază de cost standard per elev a instituțiilor de învățământ primar și secundar general din subordinea autorităților publice locale de nivelul al doilea. (Publicat: 24.10.2014 în Monitorul Oficial Nr. 319-324, art. Nr. 930. Data intrării în vigoare: 01.01.2015).
Disponibil pe internet. Accesat la data de 28.02.2020 < https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=18958&lang=ro>
3. MF al Republicii Moldova. Circulara privind elaborarea de către autoritățile administrației publice locale a proiectelor de buget pe anul 2020 și a estimărilor pe anii 2021-2022.
Disponibil pe internet. Accesat la data de 28.02.2020 <<https://mf.gov.md/ro/buget/circulara-bugetar%C4%83>>

Monografii:

1. Manole Tatiana. Managementul Finanțelor Publice. Inst. Naț. de Cercetări Econ.: , - Chișinău: Tehnica Info, 2016, - 803 p. ISBN 978-9975-63-401-4